

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОЦЕСІВ КОНВЕРГЕНЦІЇ АВІАЦІЙНОГО ТРАНСПОРТУ УКРАЇНИ ДО ЄС

Кудрицька Н. В.

Актуальність теми дослідження. Стаття присвячена проблемі державного регулювання процесів конвергенції авіаційного транспорту України до Європейського Союзу (ЄС), актуальність якої підтверджена у Національній транспортній стратегії України на період до 2030 року та проекті Плану відновлення України.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Наведений огляд зарубіжних та вітчизняних наукових досліджень щодо проблем державного регулювання авіаційного транспорту.

Постановка завдання, мети дослідження. Метою статті є визначення проблем та методів державного регулювання процесів конвергенції авіаційного транспорту України до ЄС та окреслення засобів їх реалізації.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Незважаючи на велику кількість досліджень щодо проблем державного регулювання авіаційного транспорту необхідно відмітити недостатність наукових праць з даної проблематики.

Викладення основного матеріалу. Автором визначені системні ризики економічної стійкості функціонування авіаційного транспорту України в умовах війни та повоєнного відновлення й ключові дії для їх зниження. Наведені методи державного регулювання процесів конвергенції авіаційного транспорту України до ЄС (підвищення рівня безпеки; прогресуюча ліберальна політика; дерегуляція економічної діяльності; сприяння зовнішньоекономічній і міжнародно-правовій діяльності; технічне удосконалення; впровадження інформаційних технологій) та засоби їх реалізації.

Висновки відповідно до статті. Підписання України з країнами ЄС Угоди про Спільний авіаційний простір сприяє розвитку вітчизняної авіаційної галузі та передбачає об'єднання авіатранспортних ринків нашої країни і ЄС, зняття бар'єрів, що сприятиме розвитку транзитного потенціалу України та інтеграції в європейські авіаційні структури, зміцненню авторитету країни на міжнародній арені.

Під час повоєнного відновлення України необхідно впроваджувати нові методи державного регулювання процесів конвергенції авіаційного транспорту до ЄС:

- запровадження повітряного простору вільних маршрутів;
- розвиток інституту уповноваженого економічного оператора;
- трансформація традиційних аеропортів у екосистеми;

- використання цифровізації, сучасних технологій управління повітряним рухом, біометрії, штучного інтелекту, електронного документообігу.

Ключові слова: конвергенція, авіаційний транспорт, методи, державне регулювання.

STATE REGULATION OF AIR TRANSPORT CONVERGENCE
PROCESSES FROM UKRAINE TO THE EU

Kudrytska Nataliia

Relevance of the research topic. The article is devoted to the problem of state regulation of the processes of convergence of air transport of Ukraine to the European Union (EU), the relevance of which is confirmed in the National Transport Strategy of Ukraine for the period until 2030 and the draft Plan for the Recovery of Ukraine.

Analysis of recent research and publications. An overview of foreign and domestic scientific research on the problems of state regulation of air transport is presented.

Setting the task, the goal of the research. The purpose of the article is to determine the problems and methods of state regulation of the processes of convergence of aviation transport of Ukraine to the EU and outline the means of their implementation.

Highlighting unexplored parts of the general problem. Despite the large number of studies on the problems of state regulation of air transport, it is necessary to note the insufficiency of scientific works on this issue.

Presentation of the main material. The author identified the systemic risks of the economic stability of the functioning of the aviation transport of Ukraine in the conditions of war and post-war recovery and the key actions to reduce them. The methods of state regulation of the processes of convergence of air transport of Ukraine to the EU (increasing the level of security; progressive liberal policy; deregulation of economic activity; promotion of foreign economic and international legal activity; technical improvement; introduction of information technologies) and the means of their implementation are given.

Conclusions according to the article. Ukraine's signing of the Common Aviation Space Agreement with the EU countries contributes to the development of the domestic aviation industry and provides for the unification of the air transport markets of our country and the EU, the removal of barriers, which will contribute to the development of Ukraine's transit potential and integration into European aviation structures, strengthening the country's authority on the international arena

During the post-war recovery of Ukraine, it is necessary to introduce new methods of state regulation of the processes of convergence of air transport to the EU:

- introduction of airspace free routes;
- development of the institute of the authorized economic operator;
- transformation of traditional airports into ecosystems;
- use of digitization, modern technologies of air traffic management, biometrics, artificial intelligence, electronic document management.

Key words: convergence, air transport, methods, state regulation

JEL Classification: R40, G18, O10.

На сучасному етапі розвитку світового господарства поглиблення тенденцій міжнародного поділу праці, економічна глобалізація, транснаціоналізація виробництва, посилення інтеграційних процесів об'єктивно обумовлюють потребу в адекватній інфраструктурі авіаційного транспорту, що здатна повною мірою забезпечувати гармонійну взаємодію економічних агентів на міжнародному рівні, створювати необхідні умови для розвитку перспективних міждержавних і суспільних взаємовідносин.

Нині потреба конвергенції національних економік у світові торговельно-економічні відносини є глобальною закономірністю і водночас виступає тенденцією світового розвитку та передумовою подальшої інтенсифікації процесів глобалізації.

Актуальність наукових досліджень проблеми державного регулювання процесів конвергенції авіаційного транспорту України до ЄС підтверджена у Національній транспортній стратегії України на період до 2030 року [1] та проекті Плану відновлення України [2].

Указом Президента України від 21.04.2022 № 266/2022 створена Національна рада з відновлення України від наслідків війни, основним завданням якої є «розроблення плану заходів з післявоєнного відновлення та розвитку України, який, зокрема, передбачатиме відновлення і розбудову транспортної, медичної, соціальної, комунальної, виробничої інфраструктури та житла, інфраструктури енергетики, зв'язку, військової інфраструктури і військово-промислового комплексу, структурну модернізацію та перезапуск економіки, заходи з подолання безробіття, підтримки сімей з дітьми, вразливих верств населення, осіб, які опинилися у складних життєвих обставинах внаслідок війни, відновлення та збереження об'єктів культурної спадщини» [3].

Метою статті є визначення методів державного регулювання процесів конвергенції авіаційного транспорту України до ЄС та окреслення засобів їх реалізації.

Проблеми державного регулювання процесів конвергенції авіаційного транспорту України до ЄС висвітлені у багатьох наукових працях [4-6]. Дана стаття є продовженням досліджень автора присвяченим процесам конвергенції авіаційного транспорту України до ЄС [7-9].

У дисертації Дмитрієвої О. І. [4] розроблено концепцію модернізації державного регулювання інноваційного розвитку транспортної інфраструктури України на засадах інтелектуалізації і партнерства, в якій досягнення цільових векторів інноваційного розвитку транспортної інфраструктури реалізується в двокомпонентній системі комплементарних механізмів державного регулювання, спрямованих на активізацію

інноваційної діяльності (стратегічні, організаційно-економічні, фінансово-інвестиційні) і підтримку її результативності (нормативно-правові, кадрові, інформаційні, іміджеві, адміністративно-управлінські).

Семеній Р. [5] визначає, що державне управління діяльністю авіаційного транспорту здійснюється шляхом проведення та реалізації економічної (податкової, фінансово-кредитної, тарифної, інвестиційної) та соціальної політики, включаючи надання дотацій на пасажирські перевезення.

У документі Міжнародної організації цивільної авіації (ІКАО) [6] визначені механізми державної підтримки міжнародного авіаційного транспорту (перехресне субсидування; залік експлуатаційних втрат; надання капіталу; гранти; гарантії; позики або страхування на пільгових умовах; захист від банкрутства; відмова від стягнення належних сум; забезпечення нормального прибутку від інвестованих державних коштів; податкові пільги або звільнення від сплати податків; компенсація фінансового тягаря, покладеного органами державної влади; доступ на некомерційній основі до засобів аеронавігації, палива, наземного обслуговування, безпеки, комп'ютерних систем резервування, розподілу слотів або інших супутніх засобів та послуг, необхідних для функціонування повітряних перевезень).

Методи державного регулювання процесів конвергенції авіаційного транспорту України до ЄС – це способи впливу держави на сферу надання послуг авіаційного транспорту, інфраструктуру ринку, некомерційний сектор з метою створення умов їх ефективного функціонування відповідно до напрямків державної економічної політики.

В умовах війни та повоєнного відновлення економіки неможливе повернення до звичних підходів і методів державного регулювання. Необхідно виробити стратегію протистояння, захисту, збереження і розвитку України в умовах воєнної загрози, сусідства з агресором.

Указом Президента України №479/2021 прийняте рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 серпня 2021 року «Про запровадження національної системи стійкості», в якому одним із базових елементів національної системи стійкості визначено стійке функціонування транспортних систем [10].

У таблиці наведені системні ризики економічної стійкості функціонування авіаційного транспорту України в умовах війни та повоєнного відновлення й ключові дії для їх зниження та зміцнення стійкості.

Одним із найважливіших досягнень у процесі конвергенції українського авіаційного транспорту до ЄС є приєднання до Спільного авіаційного простору (САП). Україна та ЄС підписали Угоду про САП 12.10.2021 р. в рамках 23-го саміту Україна - ЄС в Києві. Європейський САП – це двостороння угода між ЄС і третіми країнами для встановлення спільних стандартів безпеки та лібералізації ринкових відносин у сфері авіації [11]. По суті, САП – це зона вільної торгівлі для авіації. Ця угода базується на принципі прийняття країною всього законодавства ЄС у сфері цивільної авіації, зокрема щодо безпеки польотів, захисту пасажирів, відповідальності авіаперевізників за перевезення, захисту навколишнього середовища, конкуренції та державної допомоги. Для України це конкретний і цільовий напрям інтеграції до ринку ЄС згідно з його стандартами [12].

Таблиця. Ризики економічної стійкості функціонування авіаційного транспорту України в умовах війни та повосенного відновлення й ключові дії для їх зниження

Системні ризики для економічної стійкості	Точки уразливості в умовах воєнного стану	Ключові дії для зниження уразливості та зміцнення стійкості
Системними ризиками економічної стійкості України в умовах війни є: - триваюча широкомасштабна військова агресія Російської Федерації проти України; - дефіцит фінансування для утримання авіаційної галузі під час військової агресії та робіт з відновлення пошкоджених об'єктів авіаційної та аеронавігаційної інфраструктури; - часткова невідповідність законодавства України з питань авіаційного транспорту вимогам ЄС.	Загалом з 19 діючих цивільних аеропортів зруйновано аеродромні комплекси (злітно-посадкові смуги, будівлі, споруди) у 12 аеропортах. Орієнтовні збитки аеропортів та аеронавігаційного обладнання складають близько 200 млрд. грн. [2]. Вітчизняне законодавство з питань авіаційної діяльності потребує подальшої адаптації відповідно вимог ЄС.	Ключові дії: - відновлення об'єктів аеропортової та аеронавігаційної інфраструктури та операційної діяльності українських авіакомпаній; - відновлення надання послуг аеронавігаційного обслуговування в повітряному просторі України; - адаптація національного законодавства у сфері авіаційного транспорту до законодавства ЄС.

Джерело: Розроблено автором

Аналіз нормативно-правових актів у сфері діяльності авіаційного транспорту дозволив систематизувати методи державного регулювання процесів конвергенції України до ЄС (рисунок).

Розглянемо ці методи більш детально, визначаючи основні засоби їх реалізації.

Підвищення рівня безпеки:

- впровадження заходів з безпеки польотів з метою створення ефективної системи управління на державному рівні та рівні суб'єктів авіаційної діяльності відповідно до додатка 19 до Конвенції про міжнародну цивільну авіацію та Глобального плану забезпечення безпеки польотів на 2013-2027 роки [1];

- створення системи кібернетичної безпеки цивільної авіації з урахуванням вимог ІКАО, настанов національного регулятора у сфері кібернетичної безпеки та існуючих європейських практик;
- приведення функціоналу Бюро розслідування пригод на авіаційному транспорті у відповідність до європейського законодавства задля прийняття оптимального рішення у разі інциденту чи акту незаконного втручання;

Рисунок – Основні методи державного регулювання процесів конвергенції авіаційного транспорту України до ЄС

Джерело: Розроблено автором

- посилення співробітництва з Європейським агентством з безпеки польотів (EASA);
- врегулювання на законодавчому рівні питання щодо здійснення контролю за орнітологічною ситуацією в аеропортах України з урахуванням стандартів та рекомендованої практики ІКАО;
- забезпечення екологічної безпеки та енергозбереження об'єктів цивільної авіації. Україна приймала участь у програмі компенсації та скорочення викидів CO₂ від міжнародної авіації в рамках програми *CORSIA* (*Carbon Offsetting Scheme for International Aviation*) [13].

Прогресуюча ліберальна політика:

- зняття обмежень на паритетних засадах щодо кількості призначених авіапідприємств, пунктів та частот при виконанні польотів між Україною та різними регіонами світу;
- збільшення кількості ефективних конкурентів на рівні маршрутів авіаційних перевезень;
- свобода встановлення цін авіаперевізником;
- збільшення чисельності лоу-кост перевізників [14] ;
- ліцензування послуг;
- удосконалення процедури валютного регулювання підприємств цивільної авіації з метою зменшення собівартості їх послуг та підвищення конкурентоспроможності;
- реалізація регіональними аеропортами стратегічних проектів, в тому числі через державно-приватне партнерство та комплексні міжнародні програми з пільговими умовами фінансування;
- впорядкування правових, експлуатаційних та фінансових відносин між власниками аеродромів та їх фактичними експлуатантами, в тому числі в рамках проектів державно-приватного партнерства.

Дерегуляція економічної діяльності:

- спрощення формальностей під час здійснення міжнародних авіаційних перевезень вантажів через аеропорти України шляхом впровадження рекомендацій Європейської економічної комісії ООН щодо принципу «єдиного вікна» стосовно технологій та процедур контролю, розвитку державно-приватного партнерства;
- впровадження стандартів та рекомендованої практики ІКАО та Рамкових стандартів безпеки та полегшення всесвітньої торгівлі (SAFE) Всесвітньої митної організації, зокрема в частині запровадження *інституту уповноваженого економічного оператора*, для безпеки логістичного ланцюга поставок авіаційних вантажів та пошти і спрощення процедур перетинання державного кордону для пасажирів;

- сприяння розвитку та популяризації авіації загального призначення, в тому числі шляхом спрощення процедур реєстрації, сертифікації та митного оформлення повітряних суден і надлегких літальних апаратів, а також приведення вимог законодавства України у відповідність із стандартами та рекомендованою практикою ІКАО щодо нерегулярних міжнародних польотів з некомерційною метою.

Сприяння зовнішньоекономічній і міжнародно-правовій діяльності цивільної авіації:

- реалізація Угоди про спільний авіаційний простір з ЄС з одночасним проведенням двосторонніх переговорів щодо лібералізації згідно з зазначеною Угодою;

- обрання України до членів Ради ІКАО та активна участь в її роботі.

Технічне удосконалення:

- розбудова термінальних пасажирських та вантажних комплексів з мультимодальними технологіями за рахунок їх власників та/або державно-приватного партнерства із забезпеченням міжнародних стандартів якості обслуговування пасажирів, у тому числі осіб з обмеженою рухливістю та осіб з інвалідністю, вантажів та пошти;

- реконструкція злітно-посадкових смуг та комплексна модернізація обладнання в регіональних аеропортах для можливості експлуатації середньо-магістральних літаків, а за доцільності і широкофюзеляжних літаків, відповідно до європейського законодавства;

- підвищення пропускної спроможності повітряного простору України через запровадження *повітряного простору вільних маршрутів (Free Route Airspace – FRAU)*;

Повітряний простір вільних маршрутів – це сталий елемент структури повітряного простору країни (або декількох країн, у разі застосування транскордонних операцій в рамках регіональних районів FRA (*free route airspace*)), визначений у вертикальних та горизонтальних межах.

У ньому авіакомпанії можуть вільно планувати будь-які маршрути з урахуванням своїх потреб, проте з обов'язковим урахуванням діючих в цей проміжок часу обмежень/заборон на використання певних частин повітряного простору під відповідальністю України та інших можливих обмежень.

Це означає, що користувачі можуть прокласти свої маршрути безпосередньо від однієї до іншої точки або через проміжні (опубліковані чи неопубліковані) точки, без використання фіксованої мережі маршрутів.

Незважаючи на таку відносну свободу дій, у повітряному просторі вільних маршрутів польоти залишаються під пильним контролем з боку авіадиспетчерів, які здійснюють допомогу пілотам, вирішують потенційно-конфліктні ситуації та забезпечують нормативний рівень безпеки польотів.

Також необхідною умовою для виконання таких польотів є наявність бортового обладнання, що здатне витримувати необхідну навігаційну точність польоту. Наразі більшість літаків у комерційній авіації відповідають цим сучасним вимогам [15].

- підвищення конкурентоспроможності міжнародного аеропорту «Бориспіль» як провідного вузлового аеропорту Східної Європи, зокрема шляхом розширення мережі авіаційних сполучень, залучення більшої кількості авіаперевізників;

- врегулювання питання використання безпілотних літальних апаратів у повітряному просторі України та особливо - в районі аеропортів та аеродромів цивільної авіації;

- приведення законодавства України у відповідність до міжнародних стандартів шляхом прийняття нового Повітряного Кодексу України та переведення у відповідність до JAA¹ систем сертифікації:

- авіатехніки;

- організацій-розробників;

- організацій-виробників авіаційної техніки;

- експлуатантів;

- організацій з технічного обслуговування авіатехніки;

- видача свідоцтв льотному персоналу.

Впровадження інформаційних технологій:

- запровадження технологій електронного керування всіма етапами логістичного ланцюга для авіаційних вантажних перевезень та пошти відповідно до всесвітньої програми «*IATA-FIATA Air Cargo Program*»;

- реалізація стратегічних проектів в авіації, модернізація та розвиток інфраструктури аеропортів та провайдера аеронавігаційних послуг України, в тому числі запровадження новітніх технологій віддаленого аеродромно-диспетчерського обслуговування (*remote control tower*) регіональних аеропортів з малими обсягами перевезень;

- впровадження системи електронного документообігу під час здійснення авіаційних вантажних перевезень;

- реалізація програм цифрової трансформації, інвестуючи в проекти розвитку біометричних технологій, технологій блокчейн, VR, AR та хмарних сервісів, технології обробки та аналізу великих даних, а також проекти створення інтелектуальних цифрових центрів. В цілому рівень цифровізації авіаційної галузі становить більше 30% [4];

- трансформація традиційних аеропортів у так звані екосистеми – економічні центри з персоналізованим технологічним середовищем для обслуговування пасажирів;

¹ *Joint Aviation Authorities (JAA)* - Об'єднане управління цивільної авіації, представляє регуляторні органи цивільної авіації для низки країн Європи, які погодилися співпрацювати у розробці та впровадженні спільних стандартів безпеки та процедур.

- впровадження технології управління повітряним рухом *ADS-B (Automatic Dependent Surveillance – Broadcast)*, яка дозволяє відслідковувати місцезнаходження літаків, проводити моніторинг його руху як в межах аеропорту, так віддалених місцях, де обмежена дія радарів;

- для ідентифікації об'єктів на основі радіочастотного електромагнітного випромінювання та автоматизованого зчитування даних повітряного судна використовується цифрова технологія *RFID (Radio Frequency Identification)*. За допомогою технології *RFID* проводиться ідентифікація співробітників аеропортів, моніторинг руху вантажів та пасажирів, а також підтримується високий рівень безпеки в аеропортах.

Висновки. Інтеграція національної цивільної авіації в систему міжнародних зв'язків являє собою стратегічно важливу ціль національної економічної політики. Досягнення цієї цілі дає можливість Україні стати учасником програми розвитку єдиного європейського повітряного простору. Підписання України з країнами ЄС Угоди про Спільний авіаційний простір сприяє розвитку вітчизняної авіаційної галузі та передбачає об'єднання авіатранспортних ринків нашої країни і ЄС через процес лібералізації ринків, зняття бар'єрів.

Під час повоєнного відновлення України необхідно впроваджувати нові методи державного регулювання процесів конвергенції авіаційного транспорту до ЄС:

- запровадження повітряного простору вільних маршрутів;
- розвиток інституту уповноваженого економічного оператора;
- трансформація традиційних аеропортів у екосистеми;
- використання цифровізації, сучасних технологій управління повітряним рухом, біометрії, штучного інтелекту, електронного документообігу.

Список використаних джерел

1. Про схвалення Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/430-2018-%D1%80#Text>.
2. Проект Плану відновлення України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/restoration-and-development-of-infrastructure.pdf>.
3. Питання Національної ради з відновлення України від наслідків війни. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266/2022#Text>.
4. Дмитрієва О. І. Державне регулювання інноваційного розвитку транспортної інфраструктури. URL: https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/dmytriieva_dis.pdf.
5. Семеній Р. Державне регулювання цивільної авіації в Україні. URL: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/409>.
6. Overview of regulatory and industry developments in international air transport. URL: https://www.icao.int/Meetings/a39/Documents/Overview_of_Regulatory_and_Industry_Developments_in_International_Air_Transport.pdf.
7. Кудрицька Н. В. Процеси конвергенції у сфері авіаційного транспорту України. Actual problems of practice and science and methods of their solution : Abstracts of IV International Scientific and Practical Conference (January 31 - February 2 2022, Italy. Milan). P. 169-171. URL: <https://eu-conf.com/wp-content/uploads/2022/01/Actual-problems-of-practice-and-science-and-methods-of-their-solution.pdf>.
8. Кудрицька Н. В. Бізнес-модель авіаційних компаній як ефективний метод визначення процесів конвергенції. Сучасні світові тенденції розвитку економіки, обліку, фінансів і права: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (12 липня 2022 р., Полтава). С.15-17. URL: http://www.economics.in.ua/2022/07/blog-post_20.html.
9. Кудрицька Н. В. Контролінг – ефективний метод дослідження процесів конвергенції на рівні підприємства. Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики: збірник матеріалів одинадцятої міжнародної науково-практичної конференції (9-10 вересня 2022 р., Одеса). С. 252-253. URL: https://drive.google.com/file/d/1rWxetmDXbFHstYZ_7dD2aLMgvRsOc42p/view.
10. Президент України. В. Зеленський. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4792021-40181>.
11. Милян О. С. Відповідність національних аспектів регулювання в системі цивільної авіації до європейських стандартів в розрізі укладення Угоди про спільний авіаційний простір. URL: http://www.rusnauka.com/8_NMIV_2013/Economics/2_131591.doc.htm
12. «Acquis ЄС у сфері цивільної авіації та перспективи адаптації законодавства України у світлі підписання та набуття чинності Угоди про спільний авіаційний простір між Україною та ЄС». URL: <https://just.odessa.gov.ua/files/upload/files/201410280000001572.doc>
13. Секторальна інтеграція України до ЄС: передумови, перспективи, виклики. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2021_sektor_eu_ukr.pdf.
14. EU Air Transport Liberalisation Process, Impacts and Future Considerations. URL: <https://www.itf-oecd.org/sites/default/files/docs/dp201504.pdf>.
15. Вільні маршрути: в Україні запроваджується нова концепція повітряного простору. URL: https://www.avianews.com/blog/2021/12/08/ukraine_introduced_free_route_airspace_ukraine.

References

1. Pro skhvalennia Natsionalnoi transportnoi stratehii Ukrainy na period do 2030 roku [On the approval of the National Transport Strategy of Ukraine for the period up to 2030]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/430-2018-%D1%80#Text>.

2. Proekt Planu vidnovlennia Ukrainy [Project of the Recovery Plan of Ukraine]. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/restoration-and-development-of-infrastructure.pdf>.
3. Pytannia Natsionalnoi rady z vidnovlennia Ukrainy vid naslidkiv viiny [Project of the Recovery Plan of Ukraine]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266/2022#Text>.
4. Dmytriieva O. I. Derzhavne rehuliuвання innovatsiinoho rozvytku transportnoi infrastruktury [State regulation of innovative development of transport infrastructure]. URL: https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/dmytriieva_dis.pdf.
5. Semenii R. Derzhavne rehuliuвання tsyvilnoi aviatsii v Ukraini [State regulation of civil aviation in Ukraine]. URL: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/409>.
6. Overview of regulatory and industry developments in international air transport. URL: https://www.icao.int/Meetings/a39/Documents/Overview_of_Regulatory_and_Industry_Developments_in_International_Air_Transport.pdf.
7. Kudrytska N. V. (2022). Protsesy konverhentsii u sferi aviatsiinoho transportu Ukrainy [Convergence processes in the sphere of air transport of Ukraine] Actual problems of practice and science and methods of their solution : Abstracts of IV International Scientific and Practical Conference (January 31-February 2, Italy. Milan). P. 169-171. URL: <https://eu-conf.com/wp-content/uploads/2022/01/Actual-problems-of-practice-and-science-and-methods-of-their-solution.pdf>.
8. Kudrytska N. V. (2022). Biznes-model aviatsiinykh kompanii yak efektyvnyi metod vyznachennia protsesiv konverhentsii [Business model of aviation companies as an effective method for determining convergence processes] Suchasni svitovi tendentsii rozvytku ekonomiky, obliku, finansiv i prava: zbirnyk tez dopovidei mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (12 lypniar, Poltava). S.15-17. URL: http://www.economics.in.ua/2022/07/blog-post_20.html.
9. Kudrytska N. V. (2022). Kontrolinh – efektyvnyi metod doslidzhennia protsesiv konverhentsii na rivni pidpriemstva [Controlling – an effective method of researching convergence processes at the enterprise level]. Ekonomika pidpriemstva: suchasni problemy teorii ta praktyky: zbirnyk materialiv odyadtsiatoi mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (9-10 veresnia, Odesa). S. 252-253. URL: https://drive.google.com/file/d/1rWxemxDXbFHstYZ_7dD2aLMgvRsOc42p/view.
10. Prezydent Ukrainy. V. Zelenskyi [President of Ukraine. V. Zelenskyi]. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4792021-40181>.
11. Myliian O. S. (2013). Vidpovidnist natsionalnykh aspektiv rehuliuвання v systemi tsyvilnoi aviatsii do yevropeyskykh standartiv v rozrizi ukladennia Uhody pro spilnyi aviatsiinyi prostir [Conformity of national aspects of regulation in the civil aviation system to European standards in the context of the conclusion of the Agreement on common aviation space]. URL: http://www.rusnauka.com/8_NMIV_2013/Economics/2_131591.doc.htm.
12. Acquis YeS u sferi tsyvilnoi aviatsii ta perspektyvy adaptatsii zakonodavstva Ukrainy u svitli pidpysannia ta nabuttia chynnosti Uhody pro spilnyi aviatsiinyi prostir mizh Ukrainoiu ta YeS [EU acquis in the field of civil aviation and prospects for adaptation of Ukrainian legislation in light of the signing and entry into force of the Agreement on a common aviation space between Ukraine and the EU]. URL: <https://just.odessa.gov.ua/files/upload/files/201410280000001572.doc>
13. Sektoralna intehratsiia Ukrainy do YeS: peredumovy, perspektyvy, vyklyky [Sectoral integration of Ukraine into the EU: prerequisites, prospects, challenges]. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2021_sektor_eu_ukr.pdf.
14. EU Air Transport Liberalisation Process, Impacts and Future Considerations [EU Air Transport Liberalization Process, Impacts and Future Considerations]. URL: <https://www.itf-oecd.org/sites/default/files/docs/dp201504.pdf>.
15. Vilni marshruty: v Ukraini zaprovadzhuietsia nova kontseptsiiia povitrianoho prostoru [Free routes: a new airspace concept is being introduced in Ukraine]. URL: https://www.avianews.com/blog/2021/12/08/ukraine_introduced_free_route_airspace_ukraine.

ДАНИ ПРО АВТОРА

Кудрицька Наталія Василівна, старший науковий співробітник відділу розвитку інфраструктури, старший науковий співробітник, кандидат економічних наук, Інститут економіки та прогнозування НАН України, вул. Панаса Мирного, 26, м. Київ, 01011, Україна, ORCID : 0000-0003-3271-3112, e-mail: natalyust@ukr.net

DATA ABOUT THE AUTHOR

Kudrytska Natalia, senior fellow for development of infrastructure, Senior Researcher, PhD, Institute for Economics and Forecasting of NAS of Ukraine, st. Panasa Myrnoho, 26, Kyiv, 01011, Ukraine, e-mail: natalyust@ukr.net